

Sygn. akt III RC 196/17

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 28 maja 2018 r. roku

Sąd Rejonowy w Łowiczu w Wydziale III Rodzinnym i Nieletnich

w składzie:

Przewodnicząca: SSR Honorata Wójcik

Protokolant: st. sekr. sąd. Elżbieta Gołaszewska

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 14 maja 2018 roku

Sprawy z powództwa N. J.

przeciwko D. J. (1)

o ustalenie ojcostwa i alimenty

- 1) ustala, że D. J. (1), nazwisko rodowe J., urodzony dnia (...) w Ł., syn M. z d. Ż. i M. z d. J., bez stałego miejsca zamieszkania jest ojcem małoletniego F. J. ur. (...) w Ł. syna N. J., któremu został sporządzony akt urodzenia dziecka w Urzędzie Stanu Cywilnego w Ł. za nr (...),
- 2) nie nadaje F. J. nazwisko ojca J.;
- 3) pozbawia D. J. (1) władzy rodzicielskiej nad F. J.;
- 4) zasądza od D. J. (1) na rzecz F. J. do rąk N. J. jako ustawowej przedstawicielki dziecka tytułem alimentów kwotę 640 (sześćset czterdzieści) złotych miesięcznie poczynając od dnia 16.10.2017 roku płatną do dnia 15-go każdego miesiąca z ustawowymi odsetkami w razie uchybienia terminowi płatności którejkolwiek raty;
- 5) przyznaje kuratorom B. S. i rad. pr. M. F. za reprezentację nieznanego z miejsca pobytu pozwanego D. J. (1) wynagrodzenie w kwotach po 180 (sto osiemdziesiąt) złotych na rzecz każdego z nich i należność tę nakazuje wypłacić z rachunku Skarbu Państwa – kasa Sądu Rejonowego w Łowiczu;
- 6) nadaje wyrokowi w pkt 4 rygor natychmiastowej wykonalności.

Sygn. akt III RC 196/17

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 15 listopada 2017 roku małoletni powód F. J. reprezentowany przez matkę a jednocześnie powódkę N. J. wnieśli o ustalenie, że D. J. (1) jest ojcem powoda, urodzonego w dniu (...). Jednocześnie wnieśli o orzeczenie, że D. J. (1) nie będzie przysługiwała władza rodzicielska nad małoletnim powodem oraz nie nadawanie małoletniemu powodowi nazwiska ojca. Powódka wniosła o ustalenie kuratora dla nieznanego z miejsca pobytu pozwanego.

W uzasadnieniu wskazano, że D. J. (1) od grudnia 2016 r. do marca 2017 r. mieszkał z N. J. w mieszkaniu jej rodziców w Ł. przy ul. (...). Prowadzili wspólne gospodarstwo domowe i współżyli fizycznie. W marcu 2017 r. kiedy powódka powiedziała pozwanemu, że jest z nim w ciąży, D. J. (1) wyprowadził się i od tego momentu nie kontaktuje się z

powodami. Powódka nie utrzymywała kontaktów seksualnych z innymi mężczyznami, nie zna miejsca zamieszkania ani pobytu pozwanego.

(pozew – k. 2-3)

Na rozprawie w dniu 29 stycznia 2018 r. powódka rozszerzyła powództwo poprzez żądanie zasądzenia alimentów w kwocie 640 zł od pozwanego D. J. (1) na rzecz małoletniego powoda F. J. płatnych do rąk przedstawicielki ustawowej oraz podtrzymała wniosek o ustanowienie kuratora dla nieznanego z miejsca pobytu pozwanego.

(e-protokół z dnia 29.01.2018 r. 00:15:30 – k. 22v)

Postanowieniem z dnia 29 stycznia 2018 r. Sąd ustanowił dla D. J. (1) kuratora procesowego w osobie pracownika sądu rejonowego w Łowiczu – B. S.. Wobec zwolnienia z funkcji kuratora – B. S. z uwagi na skomplikowany charakter sprawy, Sąd postanowieniem z dnia 26 marca 2018 r. ustanowił kuratorem dla nieznanego z miejsca pobytu pozwanego radcę prawnego M. F..

(pismo procesowe – k. 22v, postanowienie - k. 22v, postanowienie – k. 38)

Stanowisko strony pozwanej na rozprawie w dniu 14 maja 2018 r. zostało pozostawione do uznania sądu, kurator podtrzymał wniosek o przesłuchanie świadka – matki pozwanego M. M. (2), wniósł ponadto o poinformowanie pozwanego o toczącym się procesie za pomocą portalu społecznościowego F., na którym pozwany ma konto.

(e-protokół z dnia 14.05.2018 r. – k. 58)

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

F. J., syn N. J. urodził się w dniu (...)

roku w Ł., oznaczenie aktu urodzenia 1005011/00/AU/ (...)

sporządzony w Urzędzie Stanu Cywilnego w Ł.. W dokumencie tym,

jako ojca dziecka wskazano D. J. (2).

(dowód: odpis zupełny aktu urodzenia – k. 4)

D. J. (1) od grudnia 2016 r. do marca 2017 r. mieszkał z N. J. w mieszkaniu jej rodziców w Ł. przy ul. (...). Prowadzili wspólne gospodarstwo domowe i współżyli fizycznie. W marcu 2017 r. powódka nie dostała miesięczki i zorientowała się, że jest w ciąży. Kiedy powiedziała pozwanemu, że jest z nim w ciąży, D. J. (1) wyprowadził się i od tego momentu nie kontaktuje się z powodami. Powódka w obecności pozwanego zrobiła test ciążowy. Pozwany nie widział małoletniego powoda. Powódka nie utrzymywała kontaktów seksualnych z innymi mężczyznami, nie zna miejsca zamieszkania ani pobytu pozwanego.

(dowód: zeznania N. J. e-protokół z dnia 29.01.2018 r. 00:00:55 – k. 21 w zw. z zeznaniami z dnia 18.04.2018 r. e-protokół (...):06:23 – k.; zeznania świadka A. J. e-protokół z dnia 29.01.2018 r. 00:09:58 – k.21v)

Powódka w okresie ciąży i porodu ponosiła samodzielnie koszty własnego utrzymania oraz koszt zakupu wyprawki dla dziecka. Przeznaczyła na ten cel świadczenia z pomocy społecznej: 1.000 zł z tytułu urodzenia dziecka i zasiłek z tytułu opieki nad dzieckiem tzw. kosiniakowe w kwocie 1.000 zł. Ponadto pomagają jej finansowo i udzielają wsparcia rodzice, z którymi mieszka. Matka powódki A. J. kupiła wózek dla dziecka. N. J. jest osobą niepełnosprawną i otrzymuje z tego tytułu rentę w kwocie 720 zł. Nie otrzymuje zasiłku rodzinnego ani świadczenia 500+.

(dowód: zeznania N. J. e-protokół z dnia 29.01.2018 r. 00:00:55 – k. 21 w zw. z zeznaniami z dnia 18.04.2018 r. e-protokół (...):06:23 – k. 50v; zeznania świadka A. J. e-protokół z dnia 29.01.2018 r. 00:09:58 – k.21v)

Małoletni F. J. ma obecnie 7 miesięcy, pozostaje pod bezpośrednią opieką matki – N. J.. Miesięczny koszt utrzymania małego powoda wynosi około 640 zł, na kwotę tę składają się następujące pozycje: mleko nutramingen – 240 zł, kosmetyki – 60 zł, ubranka - 100 zł, pieluchy – 200 zł, chusteczki – 20 zł, herbatki – 12 zł. Ponadto dochodzą proporcjonalne koszty utrzymania mieszkania. Małoletni pozwany je obiady, które przygotowuje mu przedstawicielka ustawowa, pije soki.

Małoletni F. wraz z N. J. mieszka w mieszkaniu komunalnym rodziców powódki. Małoletni F. nie leczy się przewlekle, choruje w okresie jesienno – zimowym. Przebywał w szpitalu w związku z „jelitówką”, wcześniej „wirusówką”.

(dowód: zeznania N. J. e-protokół z dnia 29.01.2018 r. 00:00:55 – k. 21 w zw. z zeznaniami z dnia 18.04.2018 r. e-protokół (...):06:23 – k. 50v; zeznania świadka A. J. e-protokół z dnia 29.01.2018 r. 00:09:58 – k.21v)

D. J. (1) ma 21 lata, jest bez zawodu. Ostatnio poszukiwał pracy. Pozwany został poinformowany przez powódkę o narodzinach dziecka. N. J. widziała pozwanego ostatnio 15 listopada 2017 r. w Ł. nieopodal Galerii (...). A. J. latem 2017 r. informował pozwanego o ciąży powódki. Pozwany uniemożliwił N. J. nawiązanie z nim kontaktu za pośrednictwem portalu społecznościowego F. (zablokował), na którym posługuje się nazwą użytkownika (...).

Pozwany nie jest osadzony w zakładzie karnym ani areszcie śledczym. Nie ma stałego miejsca zameldowania, nie przybywa w miejscach pobytu wskazanych przez powódkę. Nie odbierał telefonów, których numery posiadała i ustaliła powódka po rozmowie z matką pozwanego – M. M. (2). W dniu 8 lipca 2015 roku pozwany dokonał wymeldowania z pobytu stałego z lokalu położonego w Ł. os. (...). Nie przybywa u swojej matki M. M. (2). Ma dziewczynę, która urodziła mu dziecko w listopadzie 2017 r.

(dowód: notatka urzędowa z 28.11.2017 r. – k. 13, wydruk NOE-SAD – k. 27, 52; informacja z KPP w Ł. – k. 34, 43; informacja z Urzędu Miejskiego w Ł. – k. 49; zeznania N. J. e-protokół z dnia 29.01.2018 r. 00:00:55 – k. 21 w zw. z zeznaniami z dnia 18.04.2018 r. e-protokół (...):06:23 – k. 50v)

Sąd uznał za wiarygodny zgromadzony w sprawie materiał dowodowy w postaci dowodów z dokumentów oraz co do zasady z zeznań N. J. oraz świadka A. J.. Zeznania świadka, jak i powódki są spójne, logiczne, wzajemnie się uzupełniają oraz znajdują potwierdzenie w pozostałym materiale dowodowym zgromadzonym w sprawie. Dowody z dokumentów nie były kwestionowane przez strony, potwierdzają przedstawione fakty.

Sąd Rejonowy zważył, co następuje:

Powództwo małego F. J. zasługuje na uwzględnienie w

kwestii uznania, iż D. J. (1) jest ojcem małego powoda, ponadto co do nie nadawania dziecku nazwiska ojca J., jak również pozbawienia D. J. (1) władzy rodzicielskiej nad małym F. J., a ponadto zasądzenia od pozwanego na rzecz jego syna F. J.

alimentów w kwocie 640 złotych miesięcznie płatnych do dnia 15-tego każdego miesiąca do rąk przedstawicielki ustawowej N. J., poczynając od

dnia 16 października 2017 roku.

Sprawy o ustalenie ojcostwa objęte są postępowaniem odrębnym w sprawach ze stosunków między rodzicami a dziećmi (art. 453 – 458 kpc). Sądowe ustalenie ojcostwa wchodzi w rachubę w razie istnienia sporu co do tego, czy wskazany mężczyzna jest ojcem dziecka. W procesie o ustalenie ojcostwa można jednocześnie dochodzić związanych z tym roszczeń majątkowych (patrz art. 458 § 2 i art. 143 kro), które jednak są uwarunkowane rozstrzygnięciem kwestii ojcostwa.

Sądowe ustalenie ojcostwa może – zgodnie z art. 84 k.r.o. – żądać dziecko, jego matka oraz domniemany ojciec dziecka. Sądowe ustalenie ojcostwa pozamałżeńskiego następuje na mocy orzeczenia sądu. Założeniem tego sposobu

ustalenia pochodzenia dziecka jest sytuacja, w której nie nastąpiło ustalenie pochodzenia dziecka w inny sposób. Powództwo o ustalenie ojcostwa nie podlega żadnym ograniczeniom w czasie, gdy chodzi o matkę.

Zgodnie zaś z art. 227 Kodeksu postępowania cywilnego przedmiotem dowodu są fakty mające dla rozstrzygnięcia sprawy istotne znaczenie.

Z problematyką dowodu wiąże się zagadnienie ciężaru dowodu, unormowane w art. 6 Kodeksu cywilnego i art. 232 k.p.c., a obejmujące ciężar twierdzenia i dowodzenia tych wszystkich okoliczności, które w świetle art. 227 k.p.c. mogą stanowić przedmiot dowodu (uzasadnienie wyroku Sądu Najwyższego z dnia 29 września 2005 r., sygn. akt III CK 11/05, Lex nr 187030). W zależności od rozstrzyganych w postępowaniu kwestii faktycznych i prawnych lub unormowań szczególnych ciężar dowodu może spoczywać na różnych stronach procesowych (uzasadnienie wyroku Sądu Najwyższego z dnia 22 listopada 2001 r., I PKN 660/00). To one, a nie sąd są wyłącznym dysponentem toczącego się postępowania i one wreszcie ponoszą odpowiedzialność za jego wynik (uzasadnienie wyroku Sadu Najwyższego z dnia 17 grudnia 1996 roku, sygn. akt I CKU 45/96, OSNC 1997, nr 6-7, poz. 76).

W tym miejscu podkreślenia wymaga, że inicjatywa dowodowa stron winna być podejmowana przez każdą ze stron procesu stosownie do stanu sprawy i w celu wykazania zasadności jej twierdzeń, a zatem inicjatywa powoda winna zmierzać wykazaniu zasadności powództwa, zaś pozwanego obaleniu jego twierdzeń. Wreszcie wskazać należy, że z uwagi na sprzeczność interesów stron, każda z nich za pomocą tego samego środka dowodowego, faktycznie zmierza do wykazania innych okoliczności. Oczekiwana od strony inicjatywa dowodowa nie może być oceniana przez pryzmaty działań podejmowanych przez jej przeciwnika (Wyrok Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu z dnia 18 kwietnia 2013 roku, sygn. akt I ACa 325/13, Lex nr 1353912).

W niniejszej sprawie w ocenie Sądu Rejonowego udowodnione zostało, że pozwany D. J. (1) jest ojcem małoletniego F. J., wynika to z zeznań przedstawicielki ustawowej N. J. oraz świadka A. J.. Pozwany D. J. (1) w okresie od grudnia 2016 r. do marca 2017 r. współżył regularnie z powódką, mieszkał z nią i prowadził wspólne gospodarstwo domowe. Powódka mieszkała z pozwanym w domu swoich rodziców. Małoletni F. J. urodził się (...), zatem pozwany utrzymywał stosunki fizyczne z powódką w okresie koncepcyjnym. Powódka zaprzeczyła jakoby utrzymywała w tym czasie stosunki seksualne z innymi mężczyznami.

Powódka informowała pozwanego o narodzinach syna, o toczącym się postępowaniu. Próbowала nawiązać z nim kontakt przez portal społecznościowy, ale pozwany jej to uniemożliwił przez zablokowanie. Pozwany unika odpowiedzialności w związku z ojcostwem wobec małoletniego F. J., celowo unika konfrontacji w celu przeprowadzenia badań genetycznych. Na rozprawę przed sądem, jako świadek nie stawiała się także jego matka M. M. (2), dysponująca numerem telefonu do syna i utrzymująca z nim kontakt. Pozwany był widywany w Ł. przez powódkę do 15 listopada 2017 r.

Kierując się brzmieniem art. 89 § 2 k.r.o., w razie sądowego ustalenia ojcostwa sąd nadaje dziecku nazwisko w wyroku ustalającym ojcostwo, stosując odpowiednio przepisy § 1, zgodnie z którym, jeżeli rodzice nie złożyli zgodnych oświadczeń w sprawie nazwiska dziecka, nosi ono nazwisko składające się z nazwiska matki i dołączonego do niego nazwiska ojca. Rodzice małoletniego F. nie złożyli zgodnego oświadczenia. Sąd wobec braku zainteresowania przez D. J. (1) ciężką byłej partnerki N. J. oraz urodzeniem przez nią syna, nie nadał F. J. nazwiska ojca J., zostawiając go przy dotychczasowym nazwisku panińskim matki.

W razie sądowego ustalenia ojcostwa władza rodzicielska zgodnie z art. 93 § 1 k.r.o. przysługuje ojcu z mocy prawa, a Sąd w wyroku ustalającym pochodzenie dziecka może orzec o jej zawieszeniu, ograniczeniu bądź pozbawieniu (por. H. Ciepla, Komentarz do Kodeksu Rodzinnego i Opiekuńczego pod red. K. Piaseckiego, Lewis Nexis, Warszawa 2009, s. 742-743). Sąd ustalający pochodzenie dziecka ma natomiast kompetencję do modyfikowania władzy rodzicielskiej (przez jej ograniczenie, pozbawienie lub zawieszenie), na podstawie odpowiednio stosowanych przepisów kodeksu rodzinnego i opiekuńczego, wskazanych w odesłaniu art. 107 i art. 109-111 (Uzasadnienie projektu nowelizacji K.r.o., s. 32). Przyjęte w art. 93 § 2 k.r.o. rozwiązanie nie zagraża interesom dziecka, ponieważ w razie konfliktu zasady dobra dziecka i zasady równouprawnienia obojga rodziców należy dać pierwszeństwo tej pierwszej zasadzie (uchwała SN z

dnia 26 września 1983 r., III CZP 46/83, OSNCP 1984, nr 4, poz. 49; wyrok SN z dnia 25 kwietnia 1974 r., III CRN 55/74, LEX nr 7473).

Sąd przeanalizował stosunek ojca do małoletniego F. (od marca 2017 r. wiedział, że jego partnerka N. J. jest w ciąży, z tego powodu wyprowadził się od niej i unikał z nią kontaktu, a po narodzinach małoletniego F. także z nim; ma świadomość, że jest jego ojcem, nie utrzymuje z małoletnim kontaktów, nie chce angażować się w jego wychowanie), a przede wszystkim wziął pod uwagę stanowisko strony powodowej w tym względzie. Przedstawicielka ustawowa wniosowała o pozbawienie D. J. (1) władzy rodzicielskiej. Wobec powyższego Sąd pozbawił D. J. (1) władzy rodzicielskiej nad F. J..

Na podstawie przytoczonych powyżej przepisów prawa i okoliczności sprawy Sąd uznał, iż D. J. (1) jest ojcem małoletniego F. J., a zgodnie z treścią art. 133 § 1 kro rodzice obowiązani są do świadczeń alimentacyjnych względem dziecka, które nie jest jeszcze w stanie utrzymać się samodzielnie, chyba że dochody z majątku dziecka wystarczają na pokrycie kosztów jego utrzymania i wychowania.

Określenie zakresu obowiązku alimentacyjnego powinno być dokonane przy uwzględnieniu przepisu art. 135 § 1 kro, z którego wynika, iż zakres świadczeń alimentacyjnych zależy od usprawiedliwionych potrzeb uprawnionego oraz od zarobkowych

i majątkowych możliwości zobowiązanego. Wykonanie obowiązku alimentacyjnego względem dziecka, które nie jest jeszcze w stanie utrzymać się samodzielnie, może polegać także, w całości lub w części, na osobistych staraniach o jego utrzymanie lub wychowanie. Wedle art. 96 kro obowiązek alimentacyjny rodziców wobec dziecka stanowi uszczegółowienie ogólnego obowiązku „troszczenia się o fizyczny i duchowy rozwój dziecka” i należytego przygotowania go, odpowiednio do jego uzdolnień, do pracy zawodowej. Obowiązek ten nie jest ograniczony przez żaden sztywny termin, w tym termin dojścia przez uprawnionego do pełnoletniości. Jedyną decydującą okolicznością warunkującą trwanie bądź ustanie obowiązku alimentacyjnego jest to, czy dziecko może utrzymać się samodzielnie. Zakres świadczeń alimentacyjnych jest natomiast podwójnie uzależniony - z jednej strony zależy od usprawiedliwionych potrzeb uprawnionego, z drugiej strony od zarobkowych i majątkowych możliwości zobowiązanego.

Przez możliwości zarobkowe i majątkowe zobowiązanego należy rozumieć te zarobki i dochody, które osoba zobowiązana może i powinna uzyskiwać przy dołożeniu należytej staranności oraz stosownie do swoich sił umysłowych i fizycznych.

Przez usprawiedliwione potrzeby należy rozumieć bieżące potrzeby w zakresie utrzymania (tj. mieszkania, żywienia, ubrania itd.) oraz w zakresie wychowania

(tj. odpowiednie wykształcenie, rozwijanie zainteresowań i uzdolnień itd.). Podkreślić trzeba, że niezdolne do samodzielnego utrzymania dzieci mają prawo do równej stopy życiowej

z rodzicami. Dzieci wychowujące się w danej rodzinie także powinny żyć w zasadzie na równej stopie, ale z uwagi na ich odmienny poziom potrzeb chodzi tutaj o „odpowiednio” równą stopę. Poziom konsumpcji dzieci w proporcji do konsumpcji rodziców w typowej sytuacji jest niższy z uwagi na wydatki rodziców związane z wykonywaniem pracy zarobkowej oraz wyższe ceny i poziom usług świadczonych zwykle na rzecz dorosłych osób. Niemniej stopa życiowa dzieci powinna być porównywalna z poziomem życia rodziców; nie mogą oni więc utrzymywać dziecka tylko na poziomie zaspokajania jego elementarnych potrzeb, a sami utrzymywać się na znacznie wyższym poziomie. W rodzinach mniej zasobnych lub wielodzietnych proporcja ta może jednak ulec odwróceniu, ponieważ wydatki na naukę i utrzymanie dzieci na podstawowym poziomie mogą pochłaniać największą część budżetu. Rodzice muszą wówczas obniżyć poziom własnego utrzymania, aby zapewnić dzieciom egzystencję na podstawowym, a zarazem wyższym poziomie (Komentarz do art.27 kodeksu rodzinnego i opiekuńczego (Dz.U.64.9.59), [w:] H. Dolecki (red.), T. Sokołowski (red.), M. Andrzejewski, A. Lutkiewicz-Rucińska, A. Olejniczak, A. Sylwestrzak, A. Zielonacki, Kodeks rodzinny i opiekuńczy. Komentarz, LEX, 2010).

W przedmiotowej sprawie nie ulega wątpliwości, że małoletni F. J., który ma 7 miesięcy, nie jest zdolny do samodzielnego utrzymania. W tej sytuacji zobowiązanymi do zapewnienia mu wychowania, środków utrzymania oraz wykształcenia są jego rodzice. Sąd uznał, iż potrzeby małoletniego powoda wynoszą około 800 zł miesięcznie. Przedstawicielka ustawowa małoletniego N. J. dysponuje miesięcznie kwotą 1.720 zł, a kwota 800 zł przeznaczana na potrzeby dziecka nie jest kwotą wygórowaną, jest zgodna z zasadą równej stopy życiowej pomiędzy rodzicami a dziećmi, przy przyjęciu, że koszty utrzymania dorosłej kobiety są wyższe niż 7-miesięcznego dziecka.

Pozwany ma 21 lat, co prawda nie ma zawodu, ale jest osobą zdrową zdolną do pracy fizycznej. Sąd uznał, iż D. J. (1) jest w stanie zarobić najniższe wynagrodzenie w skali kraju, zatem kwota 640 zł miesięcznie tytułem alimentów będzie stanowiła 1/3 część tego wynagrodzenia. Nawet przy przyjęciu, że pozwany ma jeszcze jedno dziecko w wieku zbliżonym do małoletniego powoda będzie w stanie przeznaczać po około 600 zł na utrzymanie dwojga dzieci i swoje własne. Sąd wziął też pod uwagę to, że pozwany nie sprawuje bezpośredniej opieki nad małoletnim F. J., której ciężar w całości spoczywa na przedstawicielce ustawowej, zatem jego obowiązek alimentacyjny winien być w całości wyrażonych w pieniądzu. W związku z powyższym wychowanie dziecka nie ogranicza jego możliwości zarobkowych i majątkowych. W pozostałym zakresie na jego utrzymanie łoży matka N. J. sprawująca także osobiście pieczę nad małoletnim powodem.

Sąd przyznał kuratorom B. S. i radcy prawnemu M. F. za reprezentację nieznanego z miejsca pobytu pozwanego wynagrodzeni w kwotach po 180 zł na rzecz każdego z nich i należność tę nakazał wypłacić z rachunku Skarbu Państwa, wobec zwolnienia ustawowej strony powodowej z kosztów postępowania.

Stosownie do art. 333 § 1 pkt 1 k.p.c. Sąd z urzędu nadał wyrokowi rygor natychmiastowej wykonalności w części zasądzającej świadczenia alimentacyjne.